

DET HÄR ÄR ETT
STYRDOKUMENT

RIKTLINJE

Riktlinje för God ekonomisk hushållning

Dokumentkategori: Normerande
Beslutat av: Kommunfullmäktige
Antagen: 2025-01-30
Diarienummer: KS/2024:00749
Dokumentet gäller för: Alla nämnder
Dokumentansvarig: Kommunstyrelsen
Ansvar för revidering: Kommunstyrelsen

BOTKYRKA
KOMMUN

Inledning

Kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Enligt kommunallagen (2017:725, 11 kap.) ska kommunerna ha verksamhetsmål och finansiella mål som främjar god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Riktlinjen ska ha ett långsiktigt, strategiskt perspektiv och tydliggöra kommunens tolkning av god ekonomisk hushållning baserad på de egna förutsättningarna.

Ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin och verksamheten både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

Kommunfullmäktige beslutar om nivåerna på exempelvis ekonomiskt resultat, självfinansieringsgrad av investeringar och soliditet för koncernen i respektive Mål och budget med flerårsplan. Kommunstyrelsen ansvarar för att nivåerna uppnås.

Enligt kommunallagen ska kommunens balanskravsresultat vara positivt. Det innebär att intäkterna varje år måste balansera kostnaderna. Blir balanskravsresultatet negativt måste det regleras under de närmast följande tre åren.

Kvarstående medel som efter 2023 finns i kommunens resultatutjämningsreserv får tas i anspråk fram till och med 2033 i enlighet med tidigare regelverk, det vill säga för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Kommunens regler för disponering ur resultatutjämningsreserven ska regleras i riktlinjen för God ekonomisk hushållning.

Kommunallagen ger kommunerna möjlighet att från och med räkenskapsåret 2024, i balanskravsutredningen, inrätta en resultatreserv (RER).

Målstyrning

Mål för verksamheten

Kommunallagen säger att kommunfullmäktige ska besluta om mål och riktlinjer för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Det innebär att resurserna i verksamheten ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt.

I samband med beslut om Mål och budget med flerårsplan fastställer kommunfullmäktige inriktningsmål för kommande fyraårsperiod. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna har uppnåtts och följts.

Finansiella mål

Enligt kommunallagen ska kommunen i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska följas upp i delårsbokslut och i årsredovisning.

Botkyrka kommuns långsiktiga finansiella mål innebär att varje generation själv ska bära kostnaderna för den kommunala service som den konsumerar. Kommande generationer ska inte behöva betala för det som tidigare generationer förbrukat. Det innebär att i ett längre perspektiv ska följande uppnås:

- Kommunen ska under en tioårsperiod ha ett genomsnittligt resultat efter balanskravsjusteringar, exklusive exploateringsintäkter och gatukostnadsersättning, på minst 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.
- En genomsnittlig självfinansieringsgrad av kommunens investeringar på minst 75 procent.
- Koncernens soliditet ska ligga på minst 30 procent.

Med självfinansieringsgrad menas hur stor andel av årets investeringar som kommunen har finansierat genom summan av årets avskrivningar, resultat, exploateringsintäkter och gatukostnadsersättningar.

I samband med beslut om Mål och budget med flerårsplan fastställer kommunfullmäktige finansiella mål för kommande budgetår och planperiod.

Resultatutjämningsreserv

Kommunallagens bestämmelser

Efter räkenskapsåret 2023 upphör möjligheten för en kommun att avsätta medel till en resultatutjämningsreserv (RUR). Kvarstående medel i RUR får disponeras fram till 2033 i linje med tidigare regelverk om att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Efter 2033 upplöses öronmärkningen av RUR i eget kapital.

Botkyrka kommuns regler för disponering av medel ur resultatutjämningsreserven

Resultatutjämningsreserven får disponeras vid befarad eller konstaterad lågkonjunktur. Lågkonjunktur bedöms utifrån utvecklingen av det reala skatteunderlaget (om den reala skatteunderlagsutvecklingen i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren) och/eller om Sveriges kommuner och regioner (SKR) eller Konjunkturinstitutet bedömer att Sverige befinner sig i en lågkonjunktur.

Medlen från resultatutjämningsreserven ska täcka ett negativt balanskravsresultat för att uppnå balans. Det gäller såväl i budgeten som i årsbokslutet.

Resultatreserv

Kommunallagens bestämmelser

Om vissa angivna förutsättningar är uppfyllda får kommunen i balanskravsutredningen reservera och disponera medel till/från en resultatreserv (RER). Om RER ska användas måste Riktlinjen för God ekonomisk hushållning även omfatta hanteringen av en sådan reserv.

Enligt kommunallagen får reservering till RER göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, ska gränsen för reservering i stället uppgå till det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat

efter balanskravsjusteringar som överstiger 2 procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Enligt kommunallagen får RER maximalt uppgå till 5 procent av kommunens skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

En kommun kan strikt följa kommunallagens nivåer för avsättning till RER eller utifrån kommunens finansiella mål besluta om högre gränsvärden.

Botkyrkas regler för avsättning till resultatreserven

Avsättning till en resultatreserv i Botkyrka kommun får göras med högst ett belopp som motsvarar del av resultatet som överstiger det finansiella resultatmålet¹. Detta för att skapa förutsättningar för en god ekonomi med minskad risk att det egna kapitalet urholkas. Det gör det möjligt att parera för vikande skatteunderlag vid lågkonjunktur, hantera tillfälliga kostnadsökningar och/eller intäktsminskningar och säkerställa en långsiktig och hållbar ekonomi.

Maximalt kan resultatreserven (RER) i Botkyrka kommun uppgå till fem procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Kommunfullmäktige beslutar om avsättning till RER i samband med årsredovisningen.

Botkyrkas regler för disponering av medel ur resultatreserven

Regelverket för disponering av RER är något öppnare än tidigare RUR. I Botkyrka kommun kan RER användas för att täcka:

- Vissa särskilt planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet, för att på sikt uppnå god ekonomisk hushållning
- Oförutsedda kostnadsökningar och/eller intäktsbortfall så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning.

¹ Kommunen ska under en tioårs period ha ett genomsnittligt resultat efter balanskravsjusteringar, exklusive exploateringsintäkter och gatukostnadsersättning, på minst 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Medel från resultatreserven ska täcka negativa resultat, det vill säga inte mer än vad som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll.

Kommunfullmäktige beslutar om disponering ur RER i både Mål och budget med flerårsplan och i årsredovisningen.

Synnerliga skäl vid negativt balanskravsresultat

Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska kommuner och regioner varje år upprätta en budget för kommande kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna (det så kallade balanskravet). Vid beräkningen av balanskravsresultatet ska årets resultat rensas för vissa poster som inte avser den egentliga verksamheten. Undantag från detta får göras om det finns synnerliga skäl. Enligt 13 § ska ett negativt balanskravsresultat återställas under efterföljande tre år. Fullmäktige får besluta att inte återställa det negativa balanskravsresultatet om det finns synnerliga skäl.

Det är kommunfullmäktige som beslutar om vad som utgör synnerliga skäl för att upprätta en budget som inte är i balans eller för att inte återställa ett negativt balanskravsresultat i samband med årsbokslut. Vid beslut om budget med negativt balanskravsresultat ska kommunfullmäktige ange skäl till det.

Laglighetsprövning kan inte ske av kommunens budgetbeslut eller beslut att inte reglera ett negativt resultat.

Revidera Riktlinje för God ekonomisk hushållning under 2025

Under 2025 kommer kommunen revidera *Riktlinjen för God ekonomisk hushållning* för att tydliggöra det långsiktiga perspektivet. Riktlinjen kommer att omfatta verksamhet och ekonomi, ha ett 10 årigt perspektiv och integreras i kommunens årliga budgetprocess. Syftet med det långsiktiga perspektivet är att säkerställa framtidens välfärd.